อนุสรณ์

พิธีพระราชทานเพลิงศพ

คุณแม่วงษ์ ศานติธรรม

ณ เมรุวัดหนังราชวรวิหาร

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๕๐๖๔

สำนักพระราชวัง

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเพลิงศพ นางวงษ์ ศานติธรรม เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดหนังวรวิหาร เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระราชทานเพลิง

วิชัย/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่ สำนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางวงษ์ ศานติธรรม
	เพื่อทราบ
	เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

อนุสรณ์

พิธีพระราชทานเพลิงศพ

คุณแม่วงษ์ ศานติธรรม

ณ เมรุวัดหนังราชวรวิหาร

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๖

คุณแม่วงษ์ ศานติธรรม

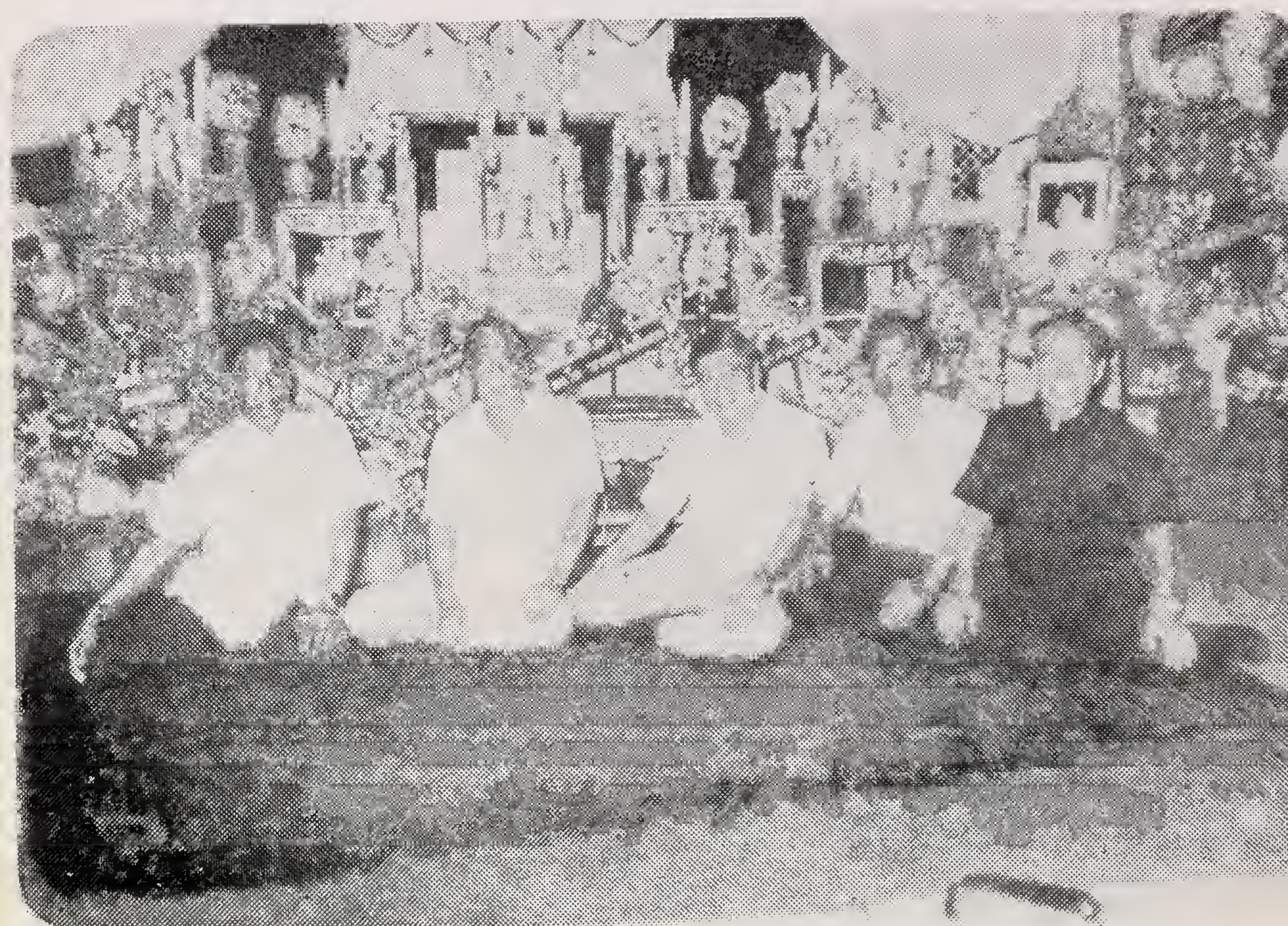
ชาตะ พ.ศ. ๒๔๔๐

มรณะ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๖

สิริอายุ ๘๖ ปี

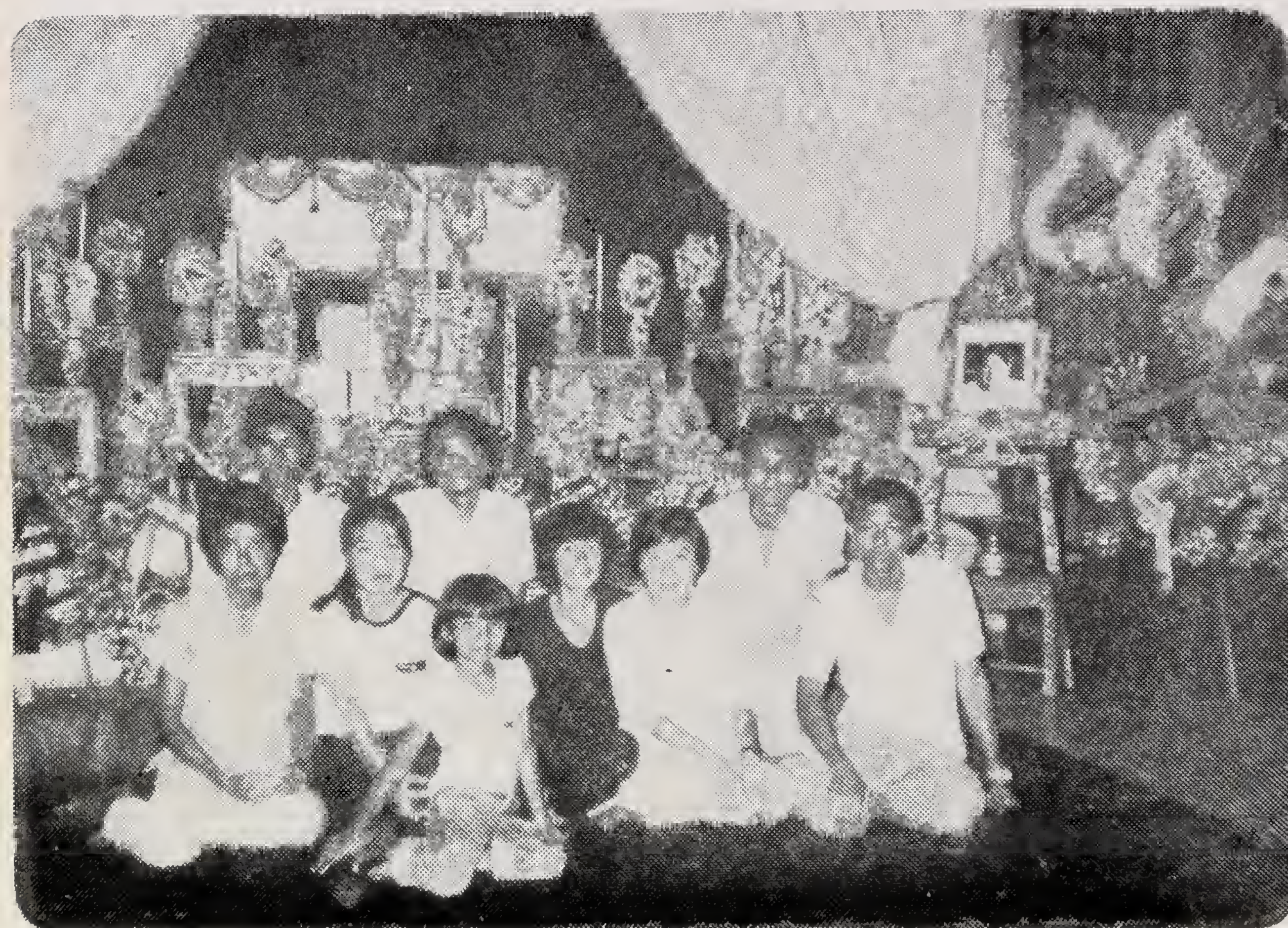
คุณแม่วงษ์ ศานติธรรม

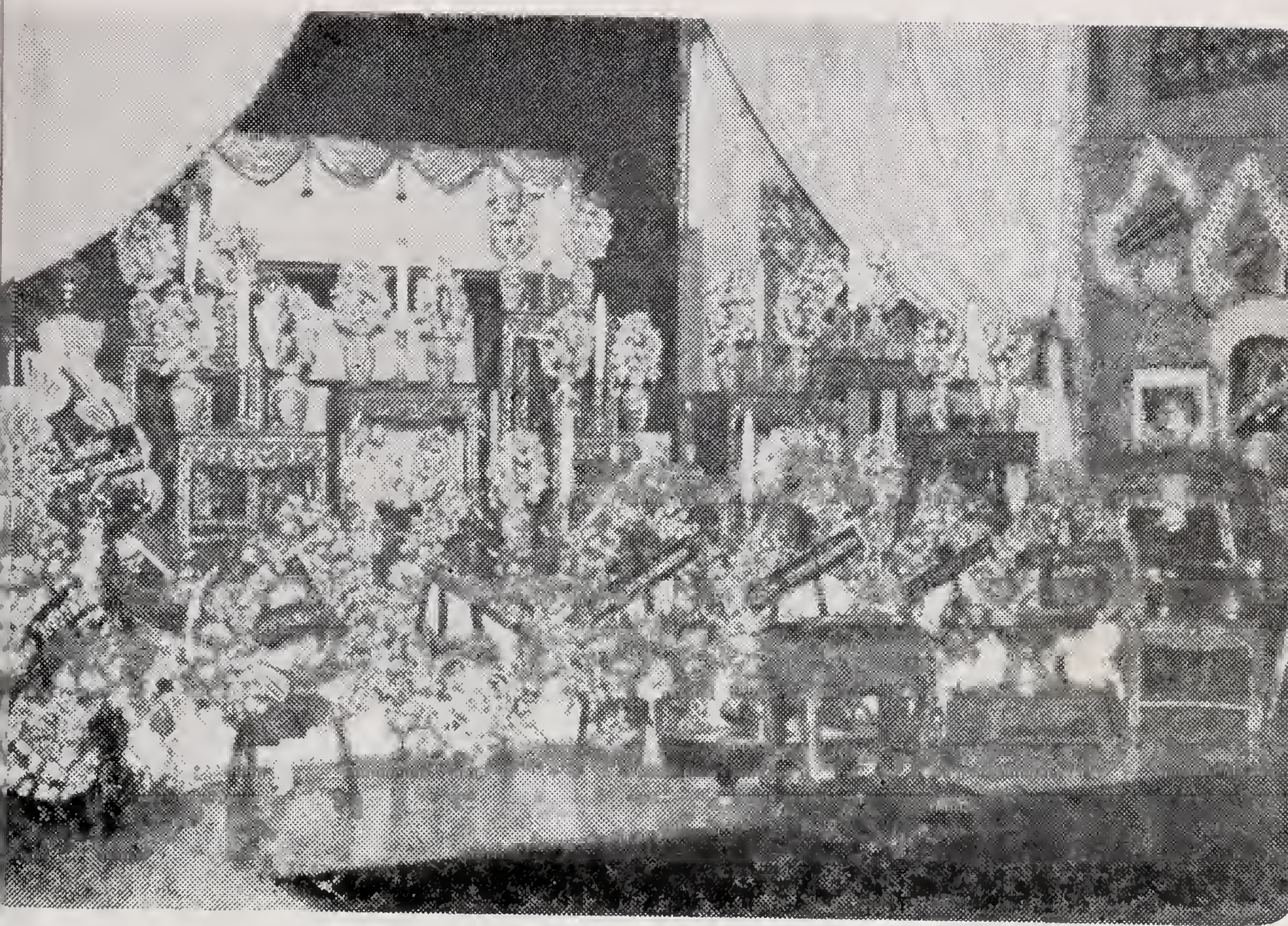
จากซ้ายไปขวา : พ.อ. วีระ ศานติธรรม
นายวิเชียร ,,
พ.ท. วิรัช ,,
นายสังวร ,,
นายกุศล ,,

จากซ้ายไปขวา : นางวราภรณ์ ศานติธรรม
นางอรุณ ,,
นางยุพิน ,,
นางชุมพร ,,

หลาน ๆ

คืนสวดพระอภิธรรม

คืนสวดพระอภิธรรม

คืนสวดพระอภิธรรม

ความดีที่ควรอนุโมทนา

แม่วงษ์ ศานติธรรม เป็นบุคคลที่เพรียบพร้อมไปด้วยคุณธรรมความดี สมเป็นมารดาของลูก ๆ และมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ มีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่อาชีพการงาน รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติและปฏิบัติในทรัพย์ที่หามาได้เป็นอย่างดี การคบหาสมาคมก็เลือกกัลยาณมิตรได้ถูกต้อง การเลี้ยงชีวิตโดยอาศัยการค้าขายเป็นอาชีพ ไม่ตั้งร้านค้าใหญ่โตอะไรนัก นอกจากการค้าข้าวสารเป็นสินค้าหลัก แต่ด้วยรู้จักดำเนินชีวิตของท่านในทางที่สมควร สามารถเลี้ยงลูกส่งเสียให้เรียนศิลปวิทยาการ จนบุตรของท่านทั้ง ๕ คน ล้วนแล้วแต่เป็นชายทั้งหมด ได้มีตำแหน่งหน้าที่รับราชการงานหลวงให้ปรากฏเป็นศักดิ์ศรีแก่ท่าน สมกับความหวังตั้งใจของท่าน เพราะบุตรได้เจริญเติบโตมาด้วยหยาดเหงื่อแรงงานอันบริสุทธิ์ของท่าน จนกระทั่งมีฐานะเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในสายงานและหน้าที่ต่าง ๆ กัน

ในด้านพระพุทธศาสนา ท่านก็มีศรัทธามั่นคง ได้ใส่บาตรเป็นประจำวันเป็นนิจ แม้ชีวิตบั้นปลายของท่านร่างกายทุพพลภาพด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ก็ได้มอบหมายให้บุตรและสะใภ้กระทำหน้าที่แทน จนเป็นมรดกบุญในส่วนทานบริจาคประจำตระกูลของท่านมา

จนปัจจุบันนี้ และยังได้อุปถัมภ์กิจการงานวัดในทางบุญทางกุศลตลอด

ด้วยคุณธรรมความดีของท่านที่นำมากล่าวโดยสังเขป จะเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของท่านไม่ใช่โมฆะชีวิต เป็นชีวิตที่เพรียบพร้อมไปด้วยความดี ในสมัยที่ยังมีความสามารถก็มุ่งหน้าแต่สร้างความดีทั้งส่วนตนและส่วนรวม อาจจักกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลตัวอย่างในการเลี้ยงลูก และควรเป็นแบบอย่างที่ดี บุคคลเช่นนี้ เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นที่รักเคารพนับถือของคนทั่วไป แม้จากโลกนี้ไปแล้ว ก็ยังมีคนอาลัยระลึกนึกถึงท่าน

ขอแสดงความยินดีในคุณธรรมของแม่วงษ์ และขออาลัยระลึกนึกถึงอุปการคุณของท่านที่มีต่อวัดวาอารามและคณะสงฆ์ด้วยดีตลอดมา

ขอให้ความดีของท่านพร้อมด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรมที่เจ้าภาพแสดงออกโดยสายธารการกุศล จงเป็นผลบุญเกื้อกูลอุดหนุนคติภาวะของท่านให้มีความสุขความเจริญในสัมปรายิกภพสมดังความปรารถนาของเจ้าภาพทุกประการ.

วัดหนังราชวรวิหาร

9 มิถุนายน 2526

ความหรงจำของลูก

แม่เป็นหญิงชาวบ้านธรรมดา อาชีพค้าขายข้าวสารบรรทุกเรือเร่ขายตามคลองสนามชัย คลองบางหลวงตั้งแต่วัยเด็กจนวัยชรา ตาชื่อกุ่ย ยายชื่อแหวน ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่คุ้งเผาถ่านใกล้วัดใหม่ยาย-นุ้ย ต่อมาย้ายสถานที่มาสร้างบ้านเรือนอยู่ใกล้วัดหนังราชวรวิหาร ริมคลองสนามชัย ฝั่งตะวันตก จวบจนปัจจุบัน แม่เป็นบุตรสาวคนเดียวของคุณยาย เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ ตรงกับปีระกา พ่อเป็นคนท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี ปู่ชื่อใดไม่ทราบพ่อไม่เคยบอก บอกแต่ว่าย่าชื่อพลอย สกุลศิวบวร ต่อมาพ่อเปลี่ยนนามสกุลเป็น ห้าวหาญและมาเปลี่ยนอีกเป็น ศานติธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ แม่ไม่เคยเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียน แต่อาศัยเวลากลางคืน หลังจากค้าขายแล้ว ศึกษาเล่าเรียนจากผู้รู้หนังสือ จนอ่านออก เขียนได้ ทำบัญชีง่าย ๆ เป็น แม่อยู่กินกับพ่อตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๔ จวบจนสิ้นอายุขัย มีบุตรชายล้วน ๕ คน คือ

๑. นายกุศล ศานติธรรม แต่งงานกับ น.ส. ชุมพร พูลมา มีบุตร ๒ คน ธิดาแฝด ๑ คู่

๒. นายสังวร ศานติธรรม แต่งงานกับ น.ส. ยุพิน สาย-สุนทร มีบุตร ๒ คน ธิดา ๓ คน

๓. พันโทวิรัช ศานติธรรม แต่งงานกับ น.ส. อรุณ คุณากร มีบุตร ๑ คน ธิดา ๒ คน

๔. นายวิเชียร ศานติธรรม แต่งงานกับ น ส. โสพิน เจริญ-ลาภ มีธิดา ๓ คน

๕. พันเอกวีระ ศานติธรรม แต่งงานกับ น.ส. วราภรณ์ คำตรี มีบุตร ๒ คน

ปรกติแม่เป็นคนแข็งแรงมาก ไม่เคยเจ็บป่วยเลย ตั้งแต่ลูกจำความได้ แม่จะหยุดค้าขาย เมื่อมีการทำบุญเช่นทอดกฐิน บวชลูกชาย เช้า ๆ ก่อนแม่จะลงเรือไปค้าขาย แม่จะนั่งที่สะพานริมคลองหน้าบ้านใส่บาตรพระเรือ จนครบทุกองค์ จึงจะลงเรือไปค้าปฏิบัติอย่างนี้เป็นกิจวัตร จนกระทั่งคืนหนึ่งเวลาราว ๒๑.๐๐ น. ก่อนวันจะบวชลูกชายคนเล็กเพียง ๑ วัน แม่นั่งบูชาพระมือพนมถือธูป อยู่ ๆ ก็มีอาการเอนตัวลงไปทางซ้าย ลูก ๆ คิดว่าแม่คงเหนื่อยมากเพราะเตรียมงานบวชลูก ปรากฏว่าธูปล่วงจากมือ พวกลูก ๆ ซึ่งอยู่พร้อมหน้าเข้าไปประคองแม่ซึ่งมีน้ำหนักราว ๑๐๐ กก. ปรากฏว่าแม่เป็นอัมพาตไปซีกหนึ่ง และไม่รู้สึกตัวตลอดพรรษานั้น แม่

ได้รับการรักษาพยาบาลจากแพทย์แผนปัจจุบันโดยตลอด แม่รู้สึกตัวเมื่อลูกชายคนเล็กลาสิกขาบทมากราบแม่ จากนั้นอาการของแม่ก็ดีขึ้น ๆ และหายเกือบเป็นปรกติ เพียงแต่พูดไม่ชัดเป็นบางคำ การค้าข้าวจึงยุติโดยปริยาย ตอนนี้ลูก ๆ ทุกคนมีงานทำเป็นหลักฐานแล้ว การปรนนิบัติจึงเป็นหน้าที่ของลูก แม่นอนบ้าง นั่งบ้างอยู่กับลูกคนที่สี่และคนที่สาม ตามลำดับ แม่ถึงแก่กรรมโดยสงบในคืนวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๖ เวลาประมาณ ๒๔ น. แม่สิ้นใจเมื่อไรไม่มีใครทราบ เพราะเข้าใจว่าแม่หลับตามปรกติ มาทราบเมื่อเวลาเกือบ ๐๑.๐๐ น. ของวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๖ สิริรวมอายุ ๘๖ ปี โดยประมาณ ที่บ้านลูกคนที่สาม

สิ่งที่แม่ถ่ายทอดให้ลูก ๆ มากคือ ความมานะพยายาม ความอดทน แม่ส่งให้ลูกทุกคนศึกษาเล่าเรียนจนจบปริญญาโดยไม่น้อยหน้ากัน พวกเราอดบ้าง มีบ้าง ตามราคาข้าวสารที่ขึ้นลงและรายได้ที่มีเพียงพอ เลี้ยงลูกทั้ง ๕ คน เมื่อลูก ๆ เข้ารับราชการแม่พร่ำสอนซ้ำ ๆ กันว่า "ลูกเอ๋ย ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นานนะลูก" เพราะแม่ทราบดีว่า คงไม่มีลูกคนไหนจะรับอาชีพของท่านต่อ สิ่งที่ลูก ๆ ยังเห็นว่าท่านเป็นตัวอย่างและตกทอดมาถึงลูกคือ ท่านเป็นแม่ค้าแต่ลูก ๆ ไม่เคยได้ยินแม่ด่าใครเลย ไม่เคยเห็นแม่โกรธใคร ลูก ๆ

จึงไม่รู้จักคำหยาบ ด่าคนไม่เป็น เป็นผลให้ลูก ๆ รับราชการรุ่งเรือง มาด้วยดี เพราะ "ลูก ๆ เมื่อเป็นผู้น้อยไม่เคยด่าผู้บังคับบัญชา เมื่อเป็นผู้บังคับบัญชาไม่เคยด่าลูกน้อง หรือผู้ใต้บังคับบัญชา"

แม่จากไปแล้วอย่างสงบด้วยใบหน้าที่เบิกบาน คล้ายคนที่หลับอย่างเป็นสุข ขอให้แม่จงเป็นสุข ไม่ช้าลูก ๆ ก็จะตามไปปรนนิบัติแม่ ไปเป็นลูกของแม่อีกในภพหน้า ชาติหน้า.

พระคุณ คุณแม่

ขอลิขิต เป็นกลอน อักษรสาร
จากดวงมาน ต่างธูปเทียน และบุปผา
เพื่อจักได้ สักกา–ระ บูชา
ซึ่งพระคุณ มารดา เหลือคะเน

เมื่อยังเล็ก แม่เอ็นดู ช่วยอยู่เฝ้า
แม่หยอกเย้า เชิญชวน สรวลเส
แม่ป้อนข้าว อาบน้ำ เอานอนเปล
โอละเห่...กล่อมขับ ให้หลับพลัน

ลูกป่วยเจ็บ ก็เหมือนเหน็บ ในทรวงแม่
ไม่ท้อแท้ เคลื่อนคลอน ช่วยผ่อนผัน
ให้มดหมอ เยียวยา สารพัน
ความโศกศัลย์ แม่มี ทวีคูณ

อนิจจา แม่มาจาก พรากไปแล้ว
เหมือนดวงแก้ว แววว้บ ดับสูญ
แต่พระคุณ ของแม่ ขอเทอดทูน
มิดับสูญ จารึกมั่น นิรันดร.

กุศล ศานติธรรม

"แม่"

อันตัวท่านไม่ใช่แม่ก็เหมือนแม่
ด้วยรักลูกจริงแท้ไม่แปรผัน
สะใภ้เล็ก, รอง, กลาง, ใหญ่ไม่สำคัญ
แม่ผูกพันด้วยการทำแต่กรรมดี

เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรแผ่ใบกว้าง
แม่สรรค์สร้างความร่มเย็นเป็นสุขศรี
อีกพร้อมด้วยความเมตตาเอื้ออารี
คอยแนะชี้ความถูกต้องแห่งครองธรรม

"รักของลูก" ที่ซาบซึ้งจึงก่อเกิด
ด้วยน้ำใจแม่ประเสริฐแสนเลิศล้ำ
ทั้งวาจาหวานหยดย้อยทุกถ้อยคำ
ลูกยังจำซึ้งใจไม่สร่างซา

แต่วันนี้ไม่มีแม่เหมือนแต่ก่อน
แสนอาวรณ์แม่รักเป็นหนักหนา
วิญญาณแม่จงรับรู้ลูกบูชา
ขอพบพาเป็นแม่ลูกทุกชาติเทอญ.

"ห้าสะใภ้"

"ขอให้ดวงวิญญาณของแม่จงไปสู่สุขคติยังสัมปรายภพเทอญ"

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

รายการที่ต้องแจ้งต่อทางราชการ และกำหนดเวลา

เด็กเกิด ถ้าเกิดในบ้านให้เจ้าบ้านแจ้ง ถ้าเกิดนอกบ้านให้แม่แจ้ง ภายใน 15 วันนับแต่วันเกิด และให้แจ้งชื่อเด็กด้วย

ย้ายบ้าน ให้ผู้ย้าย หรือผู้ที่เจ้าบ้านมอบอำนาจ แจ้งย้ายออกจากบ้านเดิมภายใน 15 วัน และเมื่อไปอยู่บ้านใหม่ให้แจ้งย้ายเข้าภายใน 15 วันเช่นเดียวกัน

คนตาย ถ้าตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้ง ถ้าตายนอกบ้านให้ผู้ที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้พบศพเป็นผู้แจ้ง ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตาย หรือเวลาที่พบศพ

แจ้งที่ไหน กรณีบุตรเกิด ย้ายบ้าน และคนตาย ให้แจ้งดังนี้

1. ถ้าอยู่ในเขตเทศบาล ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักเทศบาล (อำเภอ)

2. ถ้าอยู่นอกเขตเทศบาล ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนตำบล (บ้านกำนัน) หรือสำนักทะเบียนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง (เช่นเขตกรมทหาร)

3. ถ้าอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งตั้งอยู่ที่ที่ว่าการเขต

เกณฑ์อายุเข้าเรียน

พ่อแม่ หรือผู้ปกครองจะต้องส่งเด็กเข้าโรงเรียนเมื่ออายุย่างเข้า 8 ปี และเมื่อให้เด็กเข้าเรียนแล้ว พ่อแม่ หรือผู้ปกครองต้องมีหน้าที่กำชับให้เด็กไปเรียนโดยไม่ขาดเรียน

บทลงโทษสำหรับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง

พ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่ละเลย ไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนตามเกณฑ์อายุ เมื่อย่างเข้า 8 ปี จะต้องถูกปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือเมื่อส่งเข้าเรียนแล้ว ปล่อยให้เด็กขาดเรียนโดยไม่แจ้งแสดงเหตุผล ก็ต้องถูกลงโทษโดยถูกปรับเงินไม่เกิน 1,000 บาท เหมือนกัน

คำเตือน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรนึกถึงอนาคตของเด็ก ขออย่าได้หน่วงเหนี่ยวเอาเด็กไว้ช่วยทำงานบ้าน หรือเลี้ยงน้อง แม้ทางการจะไม่เข้มงวดในการตรวจตราจับกุมมาปรับลงโทษ แต่เพื่อเห็นแก่อนาคตของเด็ก ขอให้ส่งเด็กของท่านเข้าโรงเรียนตามเกณฑ์อายุด้วย

ความรับผิดของเด็ก

เด็ก หรือเยาวชน แม้อายุจะยังไม่เต็ม 20 ปี หากกระทำความผิด ก็จะต้องได้รับการปฏิบัติ หรือโทษตามขั้นตอนของกฎหมาย คือ

เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ถ้ากระทำความผิดจะต้องได้รับการพิจารณา และอบรมจากศาลคดีเด็กและเยาวชน ฯ ในกรณีนี้ ศาล ฯ จะออกหมายเรียกท่าน ซึ่งเป็นพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองไปศาลเพื่อการพิจารณาคดีด้วย

ส่วนเด็กที่อายุเต็ม 18 ปีบริบูรณ์แล้ว กระทำความผิด ต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาญา คือโทษจำคุก

ฉะนั้น ขอให้พ่อแม่ ผู้ปกครองให้การอบรม ดูแลปกครองลูกหลานของท่าน อย่าให้กระทำผิดขึ้นได้

คำเตือน พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กที่ปล่อยให้ลูกหลานของท่านเข้าไปหางานทำในกรุงเทพ ฯ นั้น ได้โปรดระวัง หากท่านไม่มีที่พัก และผู้ปกครองที่จะควบคุมดูแลลูกหลานของท่านแล้ว ไม่ควรปล่อยไปเพราะมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ไปใช้ชีวิตอิสระ ไม่มีผู้ใหญ่ดูแลว่ากล่าวแล้ว ไปกระทำความผิด ผล

ประโยชน์รายได้ที่หวังบางทีก็ได้ไม่คุ้ม ไม่ดีกว่าที่จะช่วยกันทำมาหากินตามถนัด หรือตามพื้นเพเดิมของตนในชนบท และเมื่อต้องขึ้นศาลฯ ศาลฯ จะต้องหมายเรียกท่านไปด้วย บางรายต้องกู้ยืมเงินเพื่อเป็นค่าเดินทาง ค่าที่พัก เป็นหนี้เป็นสิน

บัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2525

คนไทย ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จนถึง 70 ปีบริบูรณ์ ต้องไปขอทำบัตรที่อำเภอภายใน 60 วันนับแต่วันมีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ โดยให้นับอายุเป็น 1 ปี เมื่อสิ้นปีเกิด

รับราชการทหาร

ชายไทย เมื่ออายุย่างเข้า 18 ปีต้องไปขึ้นทะเบียนทหาร ในเดือนพฤศจิกายนของปีที่มีอายุย่าง 18 ปีนั้น ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

ยกเว้น

1. สามเณรเปรียญ
2. ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุม หรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

เสียภาษีเงินได้

1. ผู้เป็นคนโสด มีรายได้รวมกันเกินปีละ 12,000 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน)

2. ผู้มีครอบครัว มีรายได้คนเดียว หรือทั้งสองคนรวมกันเกินปีละ 24,000 บาท (สองหมื่นสี่พันบาทถ้วน) มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ โดยยื่นประเมินต่อเจ้าหน้าที่สรรพากร ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอภายในเดือนมีนาคมของทุกปี จำนวนเงินนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามประกาศของกรมสรรพากร

ภาษีบำรุงท้องที่

ผู้มีกรรมสิทธิในที่ดิน มีหน้าที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่แก่รัฐ กำหนดชำระภาษีบำรุงท้องที่ ต้องชำระภายในเดือนเมษายนของทุกปี ณ สำนักงานเทศบาล หรือที่ทำการเขต หรือที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอ

อาวุธปืน และวัตถุระเบิดต่าง ๆ

เป็นของต้องห้าม ฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญา (คือโทษจำคุกและถูกปรับ) นอกจากได้รับอนุญาตจากทางราชการ

กฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างบ้าน

ถ้าจะปลูกบ้านภายในเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล ต้องนำแปลนไปขออนุญาตที่ที่ทำการเขต (อำเภอ) ปลูกเสร็จก็ไปขอเลขบ้านภายใน 15 วัน

เมื่อได้เลขบ้านแล้ว ต้องจัดทำทะเบียนสำมโนครัว โดยแจ้งย้ายออกจากทะเบียนสำมโนครัวเดิม เข้าอยู่บ้านที่ปลูกใหม่ โดยแจ้งชื่อเจ้าบ้าน ลูกบ้าน (สามี ภรรยา ลูก หรือผู้อาศัย)

ทะเบียนสำมโนครัวนี้ ต้องใช้ทุกครั้งที่ท่านจะไปทำสัญญาต่าง ๆ กับทางราชการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ

การรื้อบ้านก็เช่นกัน ต้องแจ้งการรื้อถอนต่อนายทะเบียนท้องถิ่นภายใน 15 วัน

กฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัว และมรดก

การหมั้น

ก่อนที่ชายหญิงจะแต่งงานกัน อาจจะหมั้นกันก่อนก็ได้ ไม่บังคับ ตามปรกติใช้ของที่มีค่าตามฐานะ เช่น ธนบัตร เงิน ทอง ของรูปพรรณ อาจจะเป็นเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องเพชร เช่น สร้อย แหวน จี้ หัวเข็มขัด

ควรจะใช้ของมีค่าซึ่งสามารถส่งมอบ หยิบยื่นให้กันได้ในวันหมั้น ส่วนของมีค่าบางอย่างซึ่งต้องมีการจดทะเบียน เช่น ทะเบียนรถ โฉนดที่ดิน พันธบัตรใบหุ้นต่างๆไม่ควรใช้เป็นของหมั้น เพราะจะเป็นปัญหาในภายหลัง

เมื่อมีการหมั้น แปลว่าชายหญิงจะต้องแต่งงานกันต่อไป หากชายบิดพลิ้วไม่ยอมแต่งงานกับหญิงคู่หมั้น หญิงริบของหมั้นได้ หากหญิงบิดพลิ้วไม่ยอมแต่งงานกับชายคู่หมั้น ให้คืนของหมั้นแก่ชาย หากหญิงคู่หมั้นตายก่อนแต่ง ฝ่ายหญิงต้องคืนของหมั้น หากชายคู่หมั้นตายก่อนแต่ง หญิงได้ของหมั้นกินเปล่า และเมื่อแต่งงานกันแล้ว ของหมั้นถือเป็นสินส่วนตัวของหญิง

การแต่งงาน

จะถูกต้องตามกฎหมายก็ต้องจดทะเบียนสมรส ส่วนการแต่งงานที่มีพิธีการใหญ่โต มีแขกเหรื่อ ผู้หลักผู้ใหญ่มากมาย อยู่กินกันเปิดเผย แม้จะนานหลายสิบปี รักใคร่กลมเกลียวกันดี มีลูกหลายคน ก็ถือว่าไม่ใช่ผัวเมียตามกฎหมายถ้าไม่ได้จดทะเบียนสมรส และถ้าชายนั้นไปจดทะเบียนสมรสกับหญิงอื่นแม้เพียง 3 วัน 7 วัน หญิงอื่นนั้นถือเป็นเมียถูกกฎหมาย มีสิทธิดีกว่าเมียที่ตกแต่งกันมาก่อน

การจดทะเบียนสมรส

1. ชายหญิงที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจดทะเบียนสมรสกันเองได้ ถ้าอายุน้อยกว่า 20 ปี แต่ต้องไม่น้อยกว่า 17 ปี บริบูรณ์ และต้องให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายให้ความยินยอมจดทะเบียนสมรสเป็นผัวเมียถูกต้องตามกฎหมายได้

2. ชายหรือหญิงต้องไม่ใช่เป็นผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา และไม่ใช่เป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน หรือร่วมพ่อร่วมแม่ก็ไม่ได้

3. ชาย หรือหญิงต้องไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับใครอยู่

4. ชาย หรือหญิงต้องยินยอมเป็นสามีภรรยากัน

5. ชาย หรือหญิงต้องไม่เป็นคนบ้า หรือถูกศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ

6. หญิงที่จดทะเบียนหย่ากับสามี จะจดทะเบียนสมรสกับชายคนใหม่ ต้องห่างกันเกิน 310 วัน

นอกจาก – จดกับสามีเดิมเมื่อไรก็ได้
- เกิดบุตรแล้วระหว่างนั้น
- ศาลมีคำสั่งให้จดทะเบียนสมรสได้

ผลของการจดทะเบียนสมรส

คือ การเป็นสามีภรรยากันถูกต้องตามกฎหมาย มีสิทธิใน ทรัพย์สินร่วมกัน มีสิทธิเรียกให้อุปการะซึ่งกันและกัน มีสิทธิรับ มรดกซึ่งกันและกัน มีสิทธิดำเนินคดีแทนกันได้

และหากมีลูกด้วยกัน ลูกก็เป็นลูกที่ชอบด้วยกฎหมาย

ลูก

ผัวเมียจดทะเบียนสมรสมีลูกด้วยกัน ก็เป็นลูกถูกกฎหมาย ของพ่อแม่ แต่ถ้าไม่ได้จดทะเบียนสมรส ลูกที่เกิดก็ไม่ใช่ลูกที่ถูก กฎหมายของพ่อ เป็นลูกถูกกฎหมายของแม่คนเดียว มีสิทธิได้รับ การเลี้ยงดูจากแม่ และรับมรดกจากแม่ ใช้สกุลแม่ ไม่มีสิทธิ เรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากพ่อ ไม่มีสิทธิรับมรดกของพ่อ ไม่มีสิทธิ ใช้นามสกุลของพ่อ นอกจากแม่เด็กจะมีหลักฐานบางอย่างและฟ้อง ขอให้พ่อรับรองเด็กเป็นบุตร จึงจะมีสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าว

แต่พ่ออาจจะทำให้เป็นลูกที่ถูกกฎหมายได้โดย

1. จดทะเบียนรับรองบุตร โดยไม่มีการฟ้องร้อง หรือ
2. จดทะเบียนสมรสกับแม่

การเป็นลูกถูกกฎหมายของพ่อ ทำให้มีสิทธิที่จะได้รับการ

เลี้ยงดูจากพ่อ และมีสิทธิได้รับมรดกจากพ่อ มีสิทธิใช้นามสกุลของพ่อ

การรับบุตรบุญธรรม

จะสมบูรณ์ต่อเมื่อจดทะเบียนโดยผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปี และมีอายุมากกว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมมีคู่สมรส จะต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย

ผู้รับบุตรบุญธรรม จะสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้ ถ้าจะสมรสกันต้องไปจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมเสียก่อน

พระภิกษุรับบุตรบุญธรรมไม่ได้

สิทธิการใช้ชื่อสกุล

บุตรชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิใช้ชื่อสกุลพ่อ

หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามี

หญิงหม้ายโดยการหย่า ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

หญิงหม้ายโดยสามีตาย มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามี

การหย่า

1. ตกลงกันเอง แล้วไปจดทะเบียนหย่าที่อำเภอ พร้อมด้วยบันทึกตกลงเรื่องค่าเลี้ยงดูลูก และจัดแบ่งทรัพย์สิน

2. ฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม อีกฝ่ายหนึ่งต้องฟ้องศาล ให้ศาลสั่ง

การแบ่งทรัพย์

1. ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างอยู่กินกันโดยถูกกฎหมายทรัพย์สินจำนวนนี้เรียกว่า สินสมรส แบ่งคนละครึ่ง

2. ทรัพย์สินที่งอกเงยมาจากทรัพย์สินที่ต่างฝ่ายต่างมีมาก่อนจดทะเบียนสมรส (ซึ่งถือว่าเป็นสินเดิม) แบ่งคนละครึ่ง ส่วนสินเดิมของใครก็เป็นของผู้นั้น

3. ของหมั้น เมื่อสมรสกันแล้ว ถือว่าเป็นสินส่วนตัวของหญิง

พินัยกรรม

มีทั้งหมด 5 แบบ แต่จะขอแนะนำเฉพาะแบบง่าย ๆ

คนที่มีอายุครบ 15 ปี บริบูรณ์ มีสิทธิทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้

พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ พินัยกรรมแบบนี้ต้องเขียนด้วยลายมือตนเองทั้งฉบับ จะมีพยานก็ได้ ไม่มีก็ได้ ลงวันที่เดือน ปี ข้อความกำหนดว่า ถ้าตนตายแล้วจะยกทรัพย์สินใดตกได้กับใคร และลงลายมือชื่อ ถ้าจะขูดลบ ตก เติม แก้ไขอย่างไร

ต้องเขียนด้วยลายมือตนเอง และลงลายมือชื่อกำกับไว้ตรงที่ขูดลบ ตก เติม แก้ไขนั้นด้วยทุกแห่ง

ถ้าจะให้ดี และตัดปัญหายุ่งยาก ควรไปทำพินัยกรรมตามแบบเอกสารฝ่ายเมือง ณ ที่ว่าการอำเภอ

ข้อห้าม ผู้ที่จะได้รับทรัพย์สิน (มรดก) ตามพินัยกรรมจะลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมไม่ได้ ข้อห้ามนี้รวมถึงสามีภรรยาด้วย

คนเขียนพินัยกรรม จะเป็นผู้รับทรัพย์สิน (มรดก) ตามพินัยกรรมที่ตนเป็นผู้เขียนนั้นไม่ได้ ห้ามรวมถึงสามีภรรยาด้วย

ในกรณีพิเศษ อาจทำพินัยกรรมด้วยวาจาก็ได้เมื่อผู้นั้นอยู่ในอันตรายใกล้จะตาย โดยแสดงเจตนาต่อหน้าพยาน 2 คนพร้อมกัน

กฎหมายที่เกี่ยวกับการทำสัญญาต่าง ๆ

เช่าทรัพย์

1. เช่าบ้าน หรือที่ดินไม่เกิน 3 ปี ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ (คือลายเซ็น) ของผู้เช่า และผู้ให้เช่า

2. เช่าบ้าน หรือที่ดินเกิน 3 ปี ต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียน ณ ที่ทำการที่ดิน หรืออำเภอ หรือที่ทำการเขต กิ่งอำเภอ

เช่าซื้อ

ต้องทำเป็นหนังสือ และปิดอากรแสตมป์ เว้นแต่เช่าซื้อเครื่องมือการเกษตร ไม่ต้องปิดอากรแสตมป์

ซื้อขาย หรือให้

ถ้าซื้อขาย หรือให้ที่ดิน บ้าน เรือกำปั่น เรือระวางตั้งแต่ 6 ตันขึ้นไป เรือกลไก เรือยนต์ตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพสำหรับคนอยู่อาศัย ช้าง ม้า วัว ควาย ต้องไปจดทะเบียน อย่ารับซื้อรับขายกันเองลอย ๆ

การซื้อขายทรัพย์สิน

ถ้าผู้ซื้อ หรือผู้ขายแต่งงานแล้ว จะต้องให้เมีย หรือผัวของผู้ที่ทำสัญญานั้นลงชื่อ รับรู้ในการทำสัญญาซื้อขายด้วย

สัญญาจะซื้อขาย

ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือวางมัดจำ หรือได้ชำระราคาบางส่วน มิฉะนั้นฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

กู้ยืม

กู้เงินเกินกว่า 50 บาทต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม การกู้ยืมเงิน ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา คือห้ามเรียกเกินร้อยละ 15 ต่อปี หรือชั่งละ 1 บาทต่อเดือน

ถ้ามีการผ่อนชำระเงินต้น หรือดอกเบี้ย ขอให้ผู้ให้กู้เซ็นรับไว้ท้าย หรือหลังสัญญา ผู้กู้ยึดถือไว้

เมื่อชำระหนี้สินกันครบถ้วนแล้ว ให้ขอสัญญากู้คืน หรือทำลายเสีย

หากผู้ให้กู้ อ้างว่าสัญญากู้หาย ไม่คืนให้ผู้กู้ ก็ให้ผู้ให้กู้ทำหนังสือให้เป็นหลักฐานว่า ได้รับชำระหนี้รายนี้คืนครบเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่นั้น ๆ

จำนอง

ต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนโดยเจ้าหน้าที่จำนองที่ดิน ต้องไปทำที่หอทะเบียนที่ดิน จำนองอย่างอื่น ต้องไปทำที่เขตหรืออำเภอ

ขายฝาก

คือการซื้อขายอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ขายฝากมีสิทธิซื้อคืนได้ภายในเวลาที่ตกลงกันไว้ในสัญญา

ทรัพย์สินที่ขายฝากตกเป็นกรรมสิทธิของผู้ซื้อทันที

- สัญญาขายฝากต้องทำเป็นหนังสือ
- สัญญาขายฝากทรัพย์เคลื่อนที่ไม่ได้ เรือกำปั่น เรือระวาง 6 ตันขึ้นไป เรือยนต์ แพ ช้าง ม้า วัว ควาย นอกจากทำเป็นหนังสือแล้ว ต้องจดทะเบียนที่ที่ทำการที่ดินหรืออำเภอด้วย
- ขายฝากทรัพย์เคลื่อนที่ไม่ได้ (ที่ดิน บ้าน) จะกำหนดเวลาไถ่คืนเกิน 10 ปีไม่ได้
- ขายฝากทรัพย์เคลื่อนที่ได้ (รถไถ เกวียน) จะกำหนดเวลาไถ่คืนเกิน 3 ปีไม่ได้
- กำหนดเวลาไถ่คืน ถ้าไม่ลงไว้ในสัญญา ให้ถือเอา 10 ปี หรือ 3 ปีข้างต้น
- กำหนดเวลาไถ่คืน ขยายเวลายาวนานออกไปไม่ได้ แต่ร่นให้สั้นเข้ามาได้ ต้องทำเป็นหนังสือ หรือจดทะเบียนด้วย

อันตรายมาก สำหรับผู้ขายฝากที่ดิน หรือบ้าน เพราะไม่ต้องมีการบังคับทางศาล พอครบเวลาที่กำหนดแล้วผู้ขายก็หมดสิทธิในการซื้อคืน

ฉะนั้น เมื่อใกล้เวลา หรือถึงเวลาที่จะครบกำหนด ถ้าผู้รับซื้อฝากหลบหลีกไม่ยอมรับชำระเงินเพื่อการซื้อคืน ให้รีบนำเงินเต็มจำนวนไปวางที่ศาล, หรือที่ทำการทะเบียนที่ดินหรืออำเภอ หรือสถานีตำรวจ โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรับเงิน และออกใบรับให้เป็นหลักฐาน เพื่อการดำเนินคดีทางศาล

คำเตือน ไม่ลงชื่อ หรือพิมพ์ลายมือ (แปะโป้ง) ให้ใครในกระดาษเปล่า แม้จะเป็นกระดาษแบบฟอร์มก็ต้องอ่านให้เข้าใจเสียก่อน การไปทำนิติกรรม (สัญญาต่าง ๆ) ในสถานที่ราชการก็ได้ถามให้แน่ชัดว่าสัญญาอะไร ใช้แบบฟอร์มกี่ฉบับ และไม่เซ็นชื่อโดยที่ตนไม่เข้าใจในข้อความนั้น ๆ อย่าเซ็นชื่อ หรือพิมพ์ลายมือ (แปะโป้ง) ให้ไว้มากเกินกว่าที่จะต้องใช้

การไปทำสัญญาใด ๆ ก็ตามขอให้มีคนที่อ่านหนังสือออกไปด้วย เพราะถ้าฟังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือผู้อื่นอ่าน เคยปรากฏว่ามีการผิดพลาดเสียก็ได้

การมอบอำนาจ

คือการตั้งตัวแทน เพื่อกระทำการแทนตน โดยทำเป็นหนังสือมอบอำนาจ ลงลายมือชื่อทั้งผู้มอบ และผู้รับมอบ

ขอให้มอบอำนาจ เฉพาะที่จำเป็นจริงๆ ขณะที่ตนไม่สามารถจะมากระทำด้วยตนเองได้ และควรระวังการกรอกข้อความในใบมอบอำนาจ กรอกให้ชัดเจนว่ามอบให้เขาทำอะไร เพียงใด อย่าเขียนให้อำนาจเขามากเกินไป หรือเขียนทิ้งความหมายไว้กว้าง ๆ ผู้รับมอบอำนาจอาจจะนำไปให้แสวงหาประโยชน์เกินกว่าที่มอบได้

หากเป็นการมอบอำนาจให้กระทำการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินต้องใช้ใบมอบอำนาจของกรมที่ดิน

การเรี่ยไร

ผู้ทำการเรี่ยไร ต้องมีใบอนุญาตให้ทำการเรี่ยไรติดตัว และต้องออกใบรับให้แก่ผู้บริจาค

กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

ที่ดิน ส.ค. 1

คือ ที่ดินที่ผู้ครอบครองได้แจ้งต่อทางการขอเข้าทำประโยชน์

ที่ดินประเภทนี้ จะจำหน่ายจ่ายโอนไม่ได้ แต่ตกทอดโดยทางมรดกได้

การแจ้ง

ตัวผู้ครอบครองที่ดินจะแจ้งเอง หรือโดยตั้งตัวแทนเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ครอบครองที่ดิน และตัวแทนให้แจ้งชัด การแจ้งการครอบครองไม่ทำให้ผู้ครอบครองมีสิทธิใดๆเกิดขึ้น นอกจากนั้นการขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ถ้าไม่ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นเกิน ๑ ปี ก็อาจหมดสิทธิการให้ครอบครองทำกินได้

ที่ดิน น.ส. 3

คือที่ดินที่ทางราชการได้ออกหนังสือรับรองว่าผู้ปกครองได้ทำประโยชน์เกิดดอกเกิดผลเป็นการทำมาหากินเลี้ยงชีพแล้วจริง เรียกเป็นภาษาราชการว่า หนังสือรับรองการทำประโยชน์ มีสิทธิจะขอออกโฉนดได้

ข้อควรระวัง

ผู้ใดมีที่ดิน น.ส. 3 จะขอออกโฉนดได้ต้องมี ส.ค. ๑ ถ้าไม่ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ต้องดำเนินการแจ้งขอผ่อนผัน ที่ดินประเภทนี้จำหน่ายจ่ายโอนได้

ที่ ส.ค. ๑ ก็ดี น.ส. 3 ก็ดี หากท่านปล่อยให้ผู้อื่นเข้าครอบครองทำประโยชน์เป็นเวลา ๑ ปี ท่านก็อาจเสียสิทธิได้

ใบไต่สวน

คือ หนังสือของทางราชการ ที่แสดงการสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดิน คล้ายกับโฉนด ผู้ที่จะขอออกโฉนดต้องไปขอใบไต่สวนก่อน ทำหายไม่ได้ ถ้าหายต้องทำการสอบสวนใหม่

โฉนด

คือ เอกสารที่ทางราชการออกให้ เพื่อแสดงว่าผู้มีชื่อในโฉนดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ มีสิทธิครอบครอง สิทธิทำกิน ซื้อขายได้ จำนอง ขายฝากได้ ติดตามทวงสิทธิคืนจากผู้รอนสิทธิได้

คำเตือน ท่านที่มีที่ดินมีโฉนด แม้จะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ แต่ท่านปล่อยให้ผู้อื่นเข้าครอบครองใช้ประโยชน์โดยสงบ เปิดเผยแสดงเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันถึง 10 ท่านก็อาจเสียสิทธิได้

กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานหญิง และเด็ก

ลูกจ้างหญิง

1. ห้ามลูกจ้างหญิงทำงานอันตราย เช่น งานบนนั่งร้านสูง 10 เมตรขึ้นไปเป็นต้น

2. ห้ามใช้ลูกจ้างหญิงทำงานหนัก เช่น ยกของเกิน 30 กก. ในที่ราบเป็นต้น

3. ห้ามให้ลูกจ้างหญิงซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี และยังมิได้สมรสทำงานในบางสถานที่ คือ สโมสรราตรี สถานเต้นรำ สถานขายสุรา สถานอาบอบนวด และโรงแรม

4. ห้ามใช้ลูกจ้างหญิงทำงานในระหว่างเวลา 24.00 น. เว้นแต่งานที่ต้องทำติดต่อกันไป หรืองานกะ หรืองานที่ต้องทำในเวลานั้น

5. ห้ามให้ลูกจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำงานในวันหยุด

6. ห้ามให้เด็กอายุ 15 แต่ไม่ถึง 18 ปีทำงานอันตรายตามที่กำหนด (เช่นงานใต้ดิน ใต้น้ำ งานขนส่งวัตถุเคมี วัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด และวัตถุไวไฟ เป็นต้น.

ในฐานะสะใภ้คนโตของ คุณแม่วงษ์ ศานติธรรม คุณกุศล ศานติธรรม ซึ่งเดินทางไปรับราชการในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย แต่ละจังหวัดที่ได้ไปอยู่ก็มีประวัติความเป็นมา และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่เคารพนับถือของชาวเมือง ตลอดจนมีพระอาจารย์ที่ลือชื่ออยู่ทุกจังหวัด

ปัจจุบัน ได้ติดตามคุณกุศล ศานติธรรม มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจและมีบุคคลสำคัญที่ชาวชัยนาทเคารพนับถือ ซึ่งในที่นี้จะขอนำประวัติเมืองชัยนาท และเรื่องราวของพ่อขุนสรรค์ วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย มาเล่าสู่กันฟัง.

ชุมพร ศานติธรรม

นายกเหล่ากาชาดจังหวัดชัยนาท

จังหวัดชัยนาท

"ชัยนาท" เป็นจังหวัดอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางหลวงสายเอเซีย ๑๙๕ กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นครสวรรค์ สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอุทัยธานี

"ชัยนาท" เป็นเมืองโบราณ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสุโขทัย และเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๑๙ พระเจ้ากรุงธนบุรีได้ยกทัพหลวงมาถึงเมืองชัยนาท และสามารถตีทัพพม่าข้าศึกซึ่งกำลังรบติดพันกับไทยอยู่ในขณะนั้นแตกพ่ายไป จึงถือเอาวันที่ ๒๘ กรกฎาคม เป็น "วันสถาปนาจังหวัด" มีการเฉลิมฉลองกันทุกปี

เมื่อพูดถึงจังหวัดชัยนาท เรามักจะนึกถึง "เขื่อนเจ้าพระยา" ซึ่งเรียกกันติดปากว่า "เขื่อนชัยนาท" เขื่อนเจ้าพระยาเป็นเขื่อนชลประทาน ซึ่งช่วยให้พื้นที่ในเขตชลประทานสามารถทำการเกษตรได้ผลดี และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์งดงาม

พื้นที่ชัยนาทเป็นที่ราบลุ่ม ราษฎรมีอาชีพหลักคือทำนาและมีการทำไร่ทำสวนเป็นอาชีพรอง แต่ก็เป็นอาชีพที่สร้างชื่อเสียงแก่

จังหวัด เช่น ส้มโอมโนรมณ์ น้ำตาลห้วยกรด เปลยวนสรรพยา และปลาบู่ซึ่งกำลังได้รับการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงในปัจจุบัน

ตราประจำจังหวัดชัยนาทเป็นรูปธรรมจักรกับภูเขา ซึ่งหมายถึง หลวงพ่อธรรมจักร ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วิหารบนไหล่เขาธรรมามูล ซึ่งชาวชัยนาทเคารพนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อธรรมจักร ว่าจะบันดาลความร่มเย็นเป็นสุขและอุดมสมบูรณ์ให้แก่บ้านเมือง

สีประจำจังหวัด คือสีบานเย็น และต้นไม้ประจำจังหวัด คือต้นสะเดา

ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

เมืองชัยนาทเป็นเมืองโบราณ ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ตรงทางแยกฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ปากน้ำเมืองสรรค์ (ปากคลองแพรกศรีราชาใต้ปากลำน้ำเก่า) เมืองนี้ตั้งขึ้นภายหลังเมืองพันธุมวดี (สุพรรณบุรี) เป็นเมืองหน้าด่านของกรุงสุโขทัย จากศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหง มีแต่ชื่อเมืองแพรก ส่วนเมืองชัยนาทเพิ่งมาปรากฏในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๐ ซึ่งเป็นปีที่พระเจ้าเลอไทสวรรคต กรุงสุโขทัยเกิดการแย่งชิงราชสมบัติ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ทรงเห็นเป็นโอกาสเหมาะ จึงยกกองทัพเข้ายึดเมืองชัยนาท หลังจากพระยาลิไทขึ้นครองราชย์ ทางกรุงศรีอยุธยาซึ่งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ได้สถาปนาให้เป็นราชธานีมีกำลังเข้มแข็งมาก จึงได้โปรดให้ขุนหลวงพะงั่วซึ่งครองเมืองสุพรรณบุรี ยกกองทัพมาตีเมืองชัยนาทซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของกรุงสุโขทัย เมืองชัยนาทจึงตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา โดยมีขุนหลวงพะงั่วเป็นผู้รักษาเมืองกรุงสุโขทัยสงบแล้ว พระยาลิไทได้ส่งทูตมากรุงศรีอยุธยาเพื่อเจรจาขอเมืองชัยนาทคืนให้แก่กรุงสุโขทัยโดยจะ

ยอมให้เป็นอิสระ และมีสัมพันธไมตรีต่อกัน กล่าวคือต่างฝ่ายต่างก็มีอิสระต่อกัน ในที่สุดกรุงศรีอยุธยาได้คืนเมืองชัยนาทให้แก่กรุงสุโขทัย นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า การที่กรุงศรีอยุธยาคืนเมืองชัยนาทให้แก่กรุงสุโขทัยแต่โดยดีนั้น อาจจะเป็นเพราะว่ากรุงศรีอยุธยาเกรงว่ากรุงสุโขทัยจะชวนแคว้นกัมพุช (ลพบุรี) เข้าร่วมมือในการรบ ประกอบกับกรุงศรีอยุธยากำลังสถาปนาได้ไม่นาน ถ้ามีศึกกระหนาบสองด้านจะสร้างปัญหาให้ไม่น้อย ด้วยเหตุผลนี้เองที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาคืนเมืองชัยนาทแก่กรุงสุโขทัยโดยดี

อย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องเมืองชัยนาท ระหว่างกรุงสุโขทัยกับกรุงศรีอยุธยาก็หาได้ยุติลงไม่ เพราะในปี พ.ศ. ๑๙๑๒ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เสด็จสวรรคตทำให้สถานการณ์ระหว่างกรุงศรีอยุธยากับกรุงสุโขทัยกลับตึงเครียดขึ้นมาอีกเมื่อขุนหลวงพะงั่วขึ้นครองราชย์แล้วได้เสด็จยกทัพมาโจมตีกรุงสุโขทัยในปี พ.ศ. ๑๙๑๔ แต่ก็ไม่มีฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะ สงครามยืดเยื้อกันมาเป็นเวลานาน จนขุนหลวงพะงั่วเสด็จสวรรคต นักประวัติศาสตร์เข้าใจว่าเมืองชัยนาทกลับเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง เพราะจากหลักฐานทางทางประวัติศาสตร์พอสรุปได้ว่า เมืองชัยนาทแต่เดิมเป็นเมืองลูกหลวงสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระนครินทราธิราช

โอรสองค์ที่ ๕ ของขุนหลวงพะงั่ว พระองค์เข้าพระทัยว่าในการข้างหน้ากรุงสุโขทัยจะต้องไม่มีเชื้อพระวงศ์สุโขทัยปกครองอีกต่อไป เพื่อที่จะให้ราชโอรสทั้ง ๓ ของพระองค์ได้ครอบครองหัวเมืองฝ่ายเหนือ และคุ้นเคยกับการปกครองบ้านเมือง จึงทรงโปรดให้โอรสองค์ใหญ่ ซึ่งทรงพระนามว่าเจ้าอ้ายพระยา ไปครองเมืองสุพรรณบุรี เจ้ายี่พระยาโอรสองค์ที่ ๒ ไปครองเมืองแพรก หรือตรัยตรึงศ์ (คืออำเภอสรรคบุรีในปัจจุบันนี้) เจ้าสามพระยาโอรสองค์ที่ 3 ไปครองเมืองชัยนาท

ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนครินทราธิราชเสด็จสวรรคต ความทราบถึงเจ้ายี่พระยาก่อน จึงได้เตรียมการที่จะขึ้นครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนต่อจากพระราชบิดา ฝ่ายเจ้าอ้ายพระยาเมื่อสืบทราบว่าพระราชอนุชายกกองทัพไปกรุงศรีอยุธยา เพื่อต้องการจะครอบครองราชสมบัติ จึงรีบยกกองทัพไปบ้าง ประสงค์จะขึ้นครองราชสมบัติเช่นกัน กองทัพทั้งสองพบกันที่ตำบลป่าถ่าน แขวงกรุงศรีอยุธยา จึงเกิดรบพุ่งกันในที่สุดก็สิ้นพระชนม์ลงทั้งสองพระองค์พร้อมกันด้วยการกระทำยุทธหัตถี

ฝ่ายเจ้าสามพระยา ซึ่งขณะนั้นครองเมืองชัยนาทอยู่ เมื่อสมเด็จพระเชษฐาสิ้นพระชนม์ทั้งสองพระองค์แล้ว จึงได้ขึ้นเสวย

ราชย์ ครองกรุงศรีอยุธยาสืบแทนพระราชบิดา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒

พ.ศ. ๑๙๙๔ พระเจ้าติโลกราช ครองเมืองเชียงใหม่ยกทัพมาตีเมืองกำแพงเพชรได้ แล้วส่งกำลังเข้ามากวาดต้อนผู้คนถึงเมืองชัยนาท เข้าใจว่าเมืองชัยนาทคงจะถูกทิ้งให้เป็นเมืองร้างในคราวนั้นเอง เวลาได้ล่วงมาได้ประมาณ ๑๐๐ ปีเศษ ถึงรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิครองกรุงศรีอยุธยา ทรงสะสมอาวุธยุทธภัณฑ์เพื่อเตรียมต่อสู้กับพม่า จึงเสด็จขึ้นไปกระทำพระราชพิธีมัธยมกรรมที่ตำบลชัยนาทบุรี แล้วตั้งเมืองชัยนาทขึ้นใหม่ ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตรงข้ามกับตัวเมืองเดิม

พ.ศ. ๒๑๒๗ พระเจ้าเชียงใหม่ (มังนรธาช่อ) ได้ยกกองทัพหลวงมาตั้งที่เมืองชัยนาท ครั้นทัพหน้าที่เข้ามาตั้งที่ปากคลองบางพุทธา ถูกพระราชมนูตีถอยกลับไปแล้ว พระเจ้าเชียงใหม่ก็ถอยทัพไปตั้งที่กำแพงเพชร

ตามหลักฐานของกรมศิลปากร จังหวัดชัยนาทเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่ง ในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๙ ตรงกับวันเสาร์ เดือน ๙ ขึ้น ๑๒ ค่ำ (วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๓๑๙) พระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ยกกองทัพขึ้นมาขับไล่พม่า ซึ่งกำลังรบติดพันกับ

ไทยที่นครสวรรค์ เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จมาถึงเมืองชัยนาทแล้ว ทัพพม่าได้ข่าวก็ตกใจเกรงกลัวจึงละทิ้งค่ายที่นครสวรรค์ แตกหนีไปทางเมืองอุทัยธานี พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงยกกองทัพติดตามข้าศึกจนถึงบ้านเดิมบางนางบวช แขวงเมืองสุพรรณบุรี และเข้าโจมตีข้าศึกจนแตกยับเยิน ด้วยเหตุนี้ทางจังหวัดชัยนาทจึงถือว่าวันที่ ๒๘ กรกฎาคม เป็นวัน "สถาปนาจังหวัด"

โดยที่เมืองชัยนาทตั้งอยู่ทางตอนเหนือของภาคกลาง ตั้งอยู่ระหว่างกรุงสุโขทัยกับกรุงศรีอยุธยา ในยามใดที่กรุงสุโขทัยเรืองอำนาจ ก็ยึดเอาเมืองชัยนาทเป็นเมืองหน้าด่าน แต่ยามใดที่กรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจและกรุงศรีอยุธยาเจริญรุ่งเรือง เมืองชัยนาทก็จะเป็นเมืองลูกหลวงและเป็นเมืองสะสมอาวุธยุทธภัณฑ์ของกรุงศรีอยุธยา แม้แต่ในสมัยกรุงธนบุรี เมืองชัยนาทก็ยังเป็นที่ตั้งทัพหลวงในการทำศึกกับพม่า ด้วยเหตุนี้เมืองชัยนาทจึงได้รับความกระทบกระเทือนจากสงครามอย่างมากเป็นเวลานับร้อยปี

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้สร้างศาลากลางจังหวัดขึ้นที่ตำบลบ้านกล้วย ครั้นถึงรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงตั้งกองทหารราบที่ ๑๖ ขึ้นที่เมืองชัยนาท ซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งศาลากลางจังหวัดปัจจุบัน และเมื่อกองทหารราบที่ ๑๖ ได้ย้ายไปที่นครสวรรค์ จึงย้ายศาลากลางไปตั้งในบริเวณที่เป็นกองทหารราบที่ ๑๖

สำหรับเมืองชัยนาทนี้ จะได้นามมาแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอน ถ้าจะแปลความหมายของ "ชัยนาท" ก็น่าจะได้ความว่า เมืองที่มีชื่อเสียงในทางความมีชัย เป็นที่น่าสันนิษฐานว่าชื่อเมืองชัยนาทนี้คงจะได้ตั้งขึ้นภายหลังจาก พ.ศ. ๑๗๐๒ แต่คงไม่ถึง พ.ศ. ๑๙๔๖ กล่าวคือ ขุนเสือขวัญฟ้า หรือ เจ้าคำฟ้า กษัตริย์เมืองเมา เข้าทำสงครามกับอาณาจักรโยนก เจ้าเมืองพังคำซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในอาณาจักรโยนก หลังจากพังคำแตก เจ้าเมืองพังคำจึงอพยพผู้คนลงมาที่เมืองแปบ (กำแพงเพชร) แล้วมาสร้างเมืองตรัยตรึงศ์ที่ตำบลแพรก (ตำบลแพรกศรีราชาในปัจจุบัน) หลังจากนั้นคงจะได้สร้างเมืองชัยนาทขึ้น และเหตุที่ตั้งชื่อชัยนาท คงเนื่องจากการรบชนะเจ้าของท้องถิ่นเดิม ส่วนที่กล่าวว่านามชัยนาทคงจะได้มาก่อน พ.ศ. ๑๙๔๖ นั้นเนื่องมาจากสมเด็จพระนครินทราธิราชได้โปรดให้เจ้าสามพระยาไปครองเมืองชัยนาทตามความในประวัติศาสตร์พอจะเป็นสิ่งที่สันนิษฐานกันได้ว่า คำว่าชัยนาท คงได้ชื่อมาก่อนปี พ.ศ. ๑๙๔๖

อย่างไรก็ตาม คำว่าชัยนาทก็เป็นนามที่เป็นศิริมงคลมาแต่โบราณกาล จนถึงปัจจุบัน เพราะชัยนาทก็ยังบันลือไปด้วยชัยชนะต่อความอดอยากหิวโหย ยังความผาสุกให้แก่ชาวชัยนาท และจังหวัดใกล้เคียงตลอดลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน และแม่น้ำน้อยจนถึงปัจจุบัน

ขุนสรรค์

วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย

ไทยอาสาป้องกันชาติคนแรกของจังหวัดชัยนาท

อำเภอสรรคบุรี ตั้งอยู่ในเขตที่ราบลุ่มภาคกลาง พื้นที่ราว ๓๖๓ ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเหมาะแก่การทำนาทำไร่ ดังนั้นชาวอำเภอสรรคบุรี ซึ่งมีจำนวนประมาณเกือบเจ็ดหมื่นคน จึงมีอาชีพเป็นเกษตรกรเสียร้อยละ ๘๕ ชาวนาสรรคบุรีมีนาเป็นของตนเองถึงร้อยละ ๙๓ ถัวเฉลี่ยแล้วครอบครัวละไม่เกิน ๑๓ ไร่ ชาวนาที่ต้องเช่านานายทุนทำมีเพียงร้อยละ ๓ ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๗ รายได้ถัวเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปีเพียงไม่ถึงหมื่นบาท ภายหลังที่มีระบบการชลประทาน มีคลองส่งน้ำ คันนาคูน้ำ กระทรวงมหาดไทยได้ส่งเสริมให้ทำนาครั้งที่ ๒ เศรษฐกิจของชาวนาอำเภอสรรคบุรีได้พลิกเปลี่ยนไป มีการทำนาปีละ ๒ ครั้งในพื้นที่นาทั้งอำเภอราว ๒ แสนไร่ ผลผลิตแต่ละครั้งได้ราวหนึ่งแสนตัน ข้าวเปลือก

มูลค่าราว ๓๐๐ ล้านบาท นอกจากอาชีพทำนาข้าว ชาวอำเภอสรรคบุรี ขยันหมั่นเพียร ยังทำสวนใกล้บ้าน ปลูกกล้วยน้ำว้า ส้มโอ และผลไม้อื่น ๆ บางรายขยันมาก ริเริ่มปลูกทุเรียน ซึ่งได้ผลดีเช่นกัน แหล่งน้ำทั่วไปไม่ว่าจะเป็นบ่อหรือที่ลุ่มยังเลี้ยงปลาเป็นรายได้เสริม และมีบางรายได้ลงทุนขุดบ่อเลี้ยงกุ้งก้ามกรามด้วยได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่นี่จึงกล่าวได้ว่า อยู่อย่างมีความหวังและมองเห็นอนาคตอันแจ่มใส ความต้องการของชาวอำเภอสรรคบุรีขณะนี้มีอยู่ 2 อย่าง คือ ขอเพียงให้มีน้ำ และขอให้ผลิตผลมีราคาที่เป็นธรรมเท่านั้น

ชาวสรรคบุรี รักสงบขยันหมั่นเพียร ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมสมกับที่เป็นชาวเมืองเก่ามีอดีตอันรุ่งโรจน์จารึกไว้ในประวัติศาสตร์นับเป็นพันปี สมัยทวารวดี สมัยกรุงสุโขทัย จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาเมืองสรรคบุรีได้รับการสถาปนาเป็นเมืองลูกหลวง ปัจจุบันแม้จะเป็นเพียงอำเภอหนึ่งของจังหวัดชัยนาท แต่สรรคบุรียังคงความสำคัญอยู่ในด้านที่เคยเป็นเมืองลูกหลวงทิ้งหลักฐานปูชนียสถานอันทรงคุณค่าไว้ เช่น วัดมหาธาตุ วัดวิหารทอง วัดพระแก้ว เป็นต้น

เมื่อพลิกประวัติศาสตร์ตอนหนึ่ง เมื่อราว ๒๐๐ ปีเศษ พบว่าชาวเมืองสรรค์ได้สร้างเกียรติยศชื่อเสียงไว้เป็นที่เลื่องลือพงศาวดารได้บันทึกไว้ว่า ชาวเมืองสรรคบุรีนั้น กล้าหาญได้เสียสละยอมตายเพื่อสู้กับข้าศึกศัตรู โดยรวมตัวกันไปร่วมกับชาวค่ายบางระจันต่อสู้พม่าข้าศึก หนึ่งในจำนวนนั้นคือ "ขุนสรรค์" ชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง ได้รับการยกย่องเป็นหัวหน้ามีความชำนาญในการใช้ปืน "ขุนสรรค์" ได้นำสมัครพรรคพวกเข้ารบพุ่งกับพม่าเป็นหลายครั้งหลายหน ได้รับชัยชนะทุกครั้ง จนเป็นที่ครั่นคร้ามในฝีมือ

ยามบ้านเมืองเข้าสู่ยุคเข็ญ บ้านแตกสาแหรกขาด คนกล้าหาญอย่างขุนสรรค์ ได้สร้างเกียรติประวัติไว้เยี่ยงไทยอาสาป้องกันชาติที่เสียสละแม้ชีวิต เป็นตัวอย่างที่สร้างความภูมิใจแก่ชาวอำเภอสรรคบุรีมาจนทุกวันนี้

วีรบุรุษอย่าง ขุนสรรค์ หาไม่ได้ง่ายนัก และด้วยความดีงามที่ขุนสรรค์ได้สร้างไว้ ชาวอำเภอสรรคบุรี จึงมีใจตรงกันที่จะขอเทิดทูนสักการะสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นไว้ เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังคนเมืองสรรค์ ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันตลอดกาล

นี่คือ เหตุผลว่า ทำไมชาวสรรคบุรีจึงร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ "ขุนสรรค์"

และต่อไปนี้ คือ เรื่องราวหลักฐานต่าง ๆ ที่รวบรวมค้นคว้ามาจากพงศาวดาร จากหนังสือ ไทยรบพม่า และจากหลักฐานอื่น ๆ อันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ "ขุนสรรค์"

เมื่อเดือนสาม ปีระกา พุทธศักราช ๒๓๐๘ ประมาณ ๒๐๐ ปีเศษที่ล่วงมาแล้ว พม่าได้กรีธาทัพตีหัวเมืองใหญ่น้อยแตกพ่าย จนกระทั่งไปหยุดยั้งอยู่ ณ บ้านบางระจัน ไม่อาจผ่าแนวต้านทานของชาวบ้านที่จับอาวุธขึ้นสู้ปกป้องมาตุภูมิ คนไทยที่รวมตัวกันครั้งนั้นมีเพียง ๔๐๐ คน แต่ด้วยเลือดแห่งความรักหวงแหนแผ่นดิน ทุกคนพลีชีพสู้ศึกฝากเกียรติประวัติไว้ให้ลูกหลานเทิดทูนมาจนทุกวันนี้ ใครคือหัวหน้าคนไทยกลุ่มนั้น และมีอะไรเกิดขึ้นในช่วงระหว่างกรุงศรีอยุธยาใกล้จะแตก

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือ "ไทยรบพม่า" ตอนหนึ่งทรงเล่าไว้ว่า

...ชาวบ้านรวบรวมชายฉกรรจ์ได้ ๔๐๐ มีหัวหน้า คือ ขุนสรรค์ คนหนึ่ง พันเรืองกำนันคนหนึ่ง นายทองเหม็น คน

หนึ่ง นายจัน หนวดเขี้ยว คนหนึ่ง นายทอง แสงใหญ่ คนหนึ่ง ช่วยกันตั้งค่ายขึ้น ได้นิมนต์พระอาจารย์ธรรมโชติ วัดเขานางบวช แขวงสุพรรณบุรี ซึ่งชาวบ้านนับถือว่าเป็นผู้รู้วิทยาคม มาเป็นกำลังใจ อนุสรณ์แห่งความหลังยังปรากฏอยู่ คือ ซากโบสถ์ วิหาร และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ เวลาชาวบ้านบางระจันจะออกรบ พระอาจารย์ธรรมโชติ ได้ให้ทุกคนลงอาบน้ำในสระนี้ ถือเป็นบ่อน้ำมนต์ด้วยความศักดิ์สิทธิ์และสุดแสนมหัศจรรย์ ปรากฏว่าชาวบ้านบางระจัน สามารถต่อสู้เอาชนะพม่าได้ ๗ ครั้ง ๗ หน จนพม่าหวั่นไหวเกรงกลัวฝีมือการรบพุ่งของชาวบ้านบางระจัน...

หนึ่งในวีรบุรุษชั้นหัวหน้า คือ ขุนสรรค์ ชาวชัยนาทซึ่งมีประวัติสันนิษฐานได้แน่นอนว่า ขุนสรรค์ เป็นชาวเมืองสรรคบุรี ก่อนหน้าจะรวบรวมสมัครพรรคพวกรวมพลังไปสู้พม่าที่ค่ายบางระจันนั้น ขุนสรรค์ เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง แต่สวมวิญญาณไทยอาสาป้องกันชาติเต็มเปี่ยม นำราษฎรอาสาสมัครจับอาวุธสู้พม่า เพื่อรักษาแผ่นดินถิ่นที่เกิด แม้ว่างานอาสาจะไม่สำเร็จ แต่ได้ฝากชื่อเสียงกึกก้องว่าสู้จนตัวตายและสามารถเอาชนะพม่าข้าศึกถึง ๗ ครั้ง ๗ หน จนศัตรูระย่อหวั่นไหว

ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร และหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับวีรกรรมของขุนสรรค์ ได้บรรยายไว้ชัดเจนว่า พม่าไม่อาจตีค่ายบางระจันแตก มิหนำซ้ำยังรบพุ่งพ่ายแพ้ยับเยินเสียไพร่พลมากมายถึง ๗ ครั้ง จนเป็นที่กังขาว่า คนไทยเพียง ๔๐๐ มีดีอะไรจึงเอาชนะพม่า ซึ่งมีกำลังพลมากกว่าเป็นหลายเท่า เราขอคัดแต่เฉพาะชีวิตงานของขุนสรรค์ ซึ่งฝากชื่อไว้กระเดื่องแผ่นดิน เพื่อพิสูจน์ว่าชาวชัยนาทนั้น กล้าหาญเสียสละ อาสาป้องกันชาติสู้ศึกจนตัวตาย

ตั้งแต่เดือนสี่ ปีระกา พุทธศักราช ๒๓๐๘ จนถึงเดือน ๗ ปีจอปีต่อมา กองทัพพม่ารบพุ่งกับชาวบ้านบางระจันพ่ายแพ้ถึง ๗ ครั้ง พม่ามีความหนักใจและจำต้องทุ่มเทเผด็จศึก เพราะปล่อยให้เนิ่นนานยากจะปราบลงได้ แม้ว่าจะต้องลงทุนอาวุธ และกำลังมากเป็นกี่เท่าก็ยอม ดังนั้น เนเมียวสีหบดี จึงบัญชาให้สุกี้คุมพลถึงพันคนเศษพร้อมด้วยปืนใหญ่ เข้ารายล้อมค่ายบางระจันเพื่อยุติศึกให้เด็ดขาด

ขุนสรรค์ อาสานำชาวบ้านจำนวนหนึ่งออกเป็นหน่วยกล้าตายบุกชิงค่ายพม่า ด้วยหวังว่าจะสามารถแก้กลศึกไม่ให้พม่าตีโต้ด้วยปืนใหญ่ ขุนสรรค์นั้น แม่นปืนและมีฝีมือใน

ทางต่อสู้ด้วยดาบ เมื่อเป็นหัวหน้าก็สร้างความอบอุ่นใจแก่ลูกน้อง กำลังใจและความกล้าหาญแท้ ๆ ที่บันดาลให้หน่วยกล้าตายหักเข้าตีค่ายพม่า แต่สุกี้นั้นรู้ดี ลำพังสู้กันแบบกลางแปลงคงจะเอาชนะน้ำใจของคนไทยไม่ได้ จึงไม่ออกรบนอกค่าย แม้จะถูกด่าท้าทายอย่างไร

ขุนสรรค์ จึงนำพลเข้าตีค่าย ถูกตอบโต้ด้วยปืนใหญ่และปืนเล็กจนไม่อาจคืบคลานเข้าไปถึงในค่ายได้ สุกี้สั่งการเด็ดขาดไม่ให้ทหารของตนออกรบกลางแปลง ให้สงบนิ่งอยู่แต่ในค่าย คอยตั้งรับแต่อย่างเดียว

คนไทยจำนวน ๔๐๐ ขณะนี้ร่อยหรอไปเหลือน้อยเต็มที มีแต่กำลังใจเท่านั้นที่ยังหาญกล้าอยู่ ได้หาทางจะแก้กลศึก พยายามหล่อปืนใหญ่ขึ้น แต่ก็ล้มเหลว พอถอดแบบออกปืนก็แตก แสดงว่าถึงคราวบ้านเมืองชะตาขาด บรรดาผู้นำชั้นหัวหน้าออกรบถูกฆ่าตายไปทีละคน

แต่ ขุนสรรค์ ไม่เคยหวั่นไหว แม้จะรู้ว่าไม่มีทางจะเอาชนะได้ ก็ขอฝากชื่อไว้กับแผ่นดิน เหตุการณ์ตอนนี้เป็นอย่างไร เราขอถ่ายทอดข้อความที่จารึกไว้ในหนังสือ "สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ"

"ประยูร พิศนาคะ" เป็นผู้ค้นคว้าประวัติศาสตร์และพงศาวดาร เขียนขึ้นไว้ ดังนี้

... ในวันหนึ่ง เมื่อสร่างโศกในการจากไปของ นายแท่น แล้ว ขุนสรรค์ ก็ยกกำลังพี่น้องชาวบ้านบางระจันไปที่ค่ายพม่า พม่ามอญก็ยังคงสู้อยู่แต่ในค่ายอย่างเดิม ผู้ใดใจกล้าบุกเข้าไปใน ด้านที่มีปืนใหญ่ก็ถูกปืนใหญ่ตาย

ขุนสรรค์ นำพี่น้องชาวบ้านบางระจันบุกตีค่ายพม่าเป็นสอง สามครั้ง แต่ด้วยกำลังน้อย ไม่สามารถจะโอบล้อมโจมตีค่ายอัน แน่นหนามั่นคงของพม่าได้ ในการรบอีกครั้งหนึ่ง ขุนสรรค์ได้ทำ การรบไว้อย่างยอดเยี่ยม กล่าวคือ ได้นำพี่น้องร่วมตายหมู่หนึ่งปีน ค่ายพม่า บุกเข้าไปถึงภายในค่ายได้ ขุนสรรค์ และพี่น้องร่วมตาย เพียงไม่กี่สิบคน ได้เข้าไปต่อสู้ฟาดฟันพม่า มอญ ภายในค่ายเช่น นั้น ก็เหมือนสิงห์ร้ายอยู่ในหมู่เสือร้าย เพราะกำลังอยู่ในท่ามกลาง พม่า มอญ ที่พากันรุมล้อมที่จะเอาชีวิตของขุนสรรค์กับพี่น้องร่วม ตายอยู่ทุกคน แต่ไม่มีผู้ใดตกใจกลัวเลย คิดอยู่แต่จะหักให้ถึงตัวได้ ก็จะสับเสีย แต่ขุนสรรค์ต้องถูกกลุ้มรุมรบรับต่อสู้เหน็ดเหนื่อยแทบ จะขาดใจก็ยังตีวงล้อมออกมิได้ เหลียวหาเพื่อนร่วมตายที่ติดตามมา

ด้วยก็หาเห็นไม่ แม้แต่ชีวิตเดียว ตกลงขุนสรรค์คนเดียวอยู่ในท่ามกลางการต่อสู้ แต่ขุนสรรค์ก็มิได้เสียดายอาลัยชีวิต สลดใจอยู่บ้างที่ว่า พี่น้องร่วมตายได้ถูกฆ่าเสียสิ้นแล้ว

ทันใดนั้นเอง ถึงจะเหน็ดเหนื่อยแทบจะขาดใจ แต่คำขวัญของนายแท่นดังก้องหูขึ้นมา ขุนสรรค์ก็เริ่มมีเรี่ยวแรงขึ้นมาได้อีกระยะหนึ่ง การต่อสู้มีทีท่าว่าจะอ่อนเปลี้ยลง ก็กลับทะมัดทะแมงมีความรวดเร็วรุนแรงยิ่งขึ้น

ขุนสรรค์ นั้นเชี่ยวชาญในเพลงดาบเท่า ๆ กับความแม่นปืนถึงอยู่ในวงล้อมหนาแน่นก็มิหวาดหวั่นคร้ามเกรงฝีมือข้าศึกไม่มีหน้าไหนที่จะจับเป็นหรือจับตายได้ ทั้ง ๆ ที่มีเสียงเร่งเร้าของสุกี้นายทัพ เป็นการเตือนสันหลังพม่ามอญเหล่านั้นอยู่

แต่ ขุนสรรค์ ขับเคี่ยวกับพม่ามอญอยู่ได้พักเดียว ก็สิ้นกำลังลงอีก การสิ้นกำลังครั้งนี้ถึงกับหน้ามืดล้มทั้งยืน พม่ามอญ ได้โอกาสก็ช่วยกันพันแทงขุนสรรค์มิได้นับ พวกมันต่างดีอกดีใจ ฆ่าขุนสรรค์ได้ตามคำสั่งนายทัพ แต่หารู้ไม่ว่าทั้งหอกทั้งดาบที่ทิ่มแทงร่างกายขุนสรรค์นั้น เป็นการฆ่าคนที่ปราศจากลมหายใจ ด้วยพอขุนสรรค์สิ้นสติล้มลง วิญญาณก็ออกจากร่างโดยฉับพลัน วิญ-

ญาณแห่งเกียรติศักดิ์ผู้รักชาติที่จากไปในระหว่างรบ ในที่สุดก็ได้เรียกน้ำตาชาวพี่น้องชาวบางระจัน ในการสูญเสียคนผู้นี้ไปอีกคนหนึ่ง "ขุนสรรค์" ผู้ที่ประวัติศาสตร์ยอมรับว่า ได้สร้างเกียรติให้คนรุ่นหลังรำลึกถึงความกล้าหาญบุกเข้าไปสู้พม่าถึงในค่ายจนตัวตาย...

เห็นไหมว่า คนไทยคนหนึ่งซึ่งเป็นชาวเมืองสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ได้สร้างชื่อสร้างเกียรติคุณฝากไว้แก่แผ่นดินเมื่อ ๒๐๐ ปีก่อน แค่ไหน เพียงไร คนผู้นี้ควรแก่การยกย่องและเทิดไว้ในหัวใจของชาวชัยนาททุกดวง เขาได้เป็นอนุสาวรีย์อยู่ในความทรงจำของชาวชัยนาทมานานแล้ว นับแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ทวด จนถึง ลูก หลาน เหลน

ขุนสรรค์ วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย

ขุนสรรค์ ทสปช. คนแรกของเมืองสรรคบุรี

เป็นคนไทยคนเดียว นำสมัครพรรคพวกบุกเข้าค่ายพม่าแล้วสู้จนตัวตาย สู้จนหมดสติล้มลงขาดใจตายเพราะหมดแรงหมดกำลัง พม่าจึงเข้าถึงตัวและใช้อาวุธทิ่มแทงร่างซึ่งหมดลมหายใจและตายแล้ว เป็นวีรกรรมที่ชาวชัยนาทภาคภูมิใจนัก เพราะหาอีกไม่ได้แล้ว

เมื่อสิ้นขุนสรรค์ ต่อมาอีกไม่นานค่ายบางระจันก็เสียแก่พม่า เมื่อเดือนเจ็ด ปีจอ พุทธศักราช ๒๓๐๙ ซึ่งเป็นการรบพุ่งยืดเยื้อยาวนานอยู่หลายเดือน...

ด้วยความเป็นมาดังนี้เอง คนเมืองสรรคบุรี จึงไม่เคยลืมวีรกรรมของ ขุนสรรค์ ทุกคนยกย่องเทิดทูนว่า ขุนสรรค์ คือเอกบุรุษ แห่งเมืองสรรค์ เป็นวีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย เป็นไทยอาสาป้องกันชาติคนแรกของเมืองสรรคบุรี เมื่อ ๒๐๐ ปีก่อน

เทียนหรี่ – แม่พิมพ์ร้าว

ในสมัยโบราณมาจนปัจจุบันต่างยกย่องครูว่า เป็นเทียนส่องทางเยาวชนบ้าง เป็นแม่พิมพ์ของชาติบ้าง ล้วนแต่เป็นคำที่พวกครูภาคภูมิใจ และประพฤติปฏิบัติตนสมดังคำที่ถูกยกย่องมาโดยลำดับ แม้จะมีนักการศึกษาบางคนว่าครู ควรเป็นเสมือนแพขนานยนต์ ควรเป็นเรือจ้างรับส่งคนข้ามฝาก จนถึงควรเป็นจรวดที่จะนำเยาวชนไปสู่โลกต่างดาว ทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ครูเกิดความสับสน ว่าตนเองจะเป็นอะไรแน่ และด้วยความสับสนนี้เอง เป็นแนวทางที่ทำให้ครูเบี่ยงเบนเข็มการดำรงชีวิตออกไป โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับตำแหน่งที่ไม่มีคำว่าครูอยู่ เช่น อาจารย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฯลฯ แม้ท่านเหล่านั้นจะยังทำหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ท่านก็มีข้ออ้างว่า ท่านไม่ได้เป็นครู จะประพฤติปฏิบัติอย่างครูได้หรือ บางคนก็เลยทึกทักเอาเองว่า ศักดิ์ศรีของตนสูงกว่าครูมาก แถมยังบอกวิธีดูครูว่าแตกต่างกับพวกตนอย่างไร เช่น ผู้ที่เป็นครูมักถือถุงกระดาษบ้าง กระเป๋าขนาดใหญ่ ๆ แต่งตัวเชย ๆ ปากไม่ทา หน้าไม่แต่ง ครูชายสวมรองเท้าผ้าใบ รองเท้าแตะฟองน้ำ

ผมไม่ใส่น้ำมัน ฟันหักก็ไม่ยอมใส่ฟันชุดที่สาม แสงเทียนหรี่ แม่พิมพ์ร้าวเพราะมีพวกเรากันเองไม่ตักเตือนกัน คอยซ้ำเติม และที่น่าอนาถใจคือ พวกเรากันเองไม่พยายามยกมาตรฐานตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีตนเอง ไม่เข้าใจสถานะและความรับผิดชอบตนเอง มีครูจำนวนไม่น้อย มีตำแหน่งระดับ ๕ ระดับ ๖ ดันไปยกมือไหว้พวกเสมียนอำเภอ เสมียนจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งระดับ ๑ ระดับ ๒ ก่อน ศักดิ์ศรีของตนเองไปไหนหมด การแสดงออกถึงความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะเป็นคุณธรรมของครูที่ดี วัฒนธรรมไทยมีบ่งระบุไว้ชัดเจน น่าที่ครูพวกนี้จะหาอ่านและปฏิบัติให้ถูกต้อง

จะขอรวบรวมสาเหตุที่ทำให้เทียนหรี่ไว้พิจารณาประดับสติปัญญาพอสังเขป

๑. เทียนราคาถูก ได้แก่ครูที่ทำตนไม่เหมาะสมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู ทำตัวเป็นสินค้าราคาถูกที่ไม่มีคุณภาพเลย เป็นที่เอือมระอาของผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนฝูงตลอดจนผู้พบเห็นแม้ในหมู่ญาติพี่น้อง เทียนชนิดดังกล่าวน่าจะต้องยุบหลอม หรือทิ้งลงถังส้วมไป เทียนราคาถูกดังกล่าวให้แสงไม่สว่าง แตกเวลาจุดเพราะผสมชัน ควันมาก

๒. เทียนไม่มีไส้ ได้แก่ครูที่ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง

ครูประเภทนี้ท่าดีทีเหลว ชอบพูดว่าทำนั่นทำนี่ แต่ไม่เคยทำอย่างที่พูดและพยายามหลบไม่ยอมทำ ชอบชิงผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนอย่างหน้าด้าน ๆ โดยเฉพาะแล้วพวกนี้ชอบล้วงความคิดริเริ่มของผู้ร่วมงานแล้วยั่วยุให้ลงมือทำ แต่พอมีผลงานออกมา ขอมีเอี่ยวด้วย ขอผลงานร่วมด้วย อ้างว่าคิดร่วมกัน พวกนี้เป็นครูเก่ากะลาที่พยายามจะอาศัยยาขัดเงาของผู้อื่นเพื่อจะให้เป็นพวกเก่าลายคราม เทียนชนิดนี้เวลาจุดจะมีแต่น้ำตาเทียนที่รดมือเจ้าของ ใครเป็นเจ้าของอย่าเสียดายหลอมใหม่พร้อมกับเทียนเข้าพรรษาไปเลย

๓. เทียนไส้เล็ก เทียนไส้ใหญ่ ไม่สมกับขนาดลำเทียน ครูพวกนี้หาจุดสมดุล จุดพอดีไม่ได้แล้วแต่ว่าจะหาไส้ได้ขนาดไหน ไม่คำนึงถึงต้นเทียน เทียนเล็กไส้ใหญ่จุดเดี๋ยวเดียวก็หมด เทียนใหญ่ไส้เล็ก จุดนานหมด ถูกลมแรงดับ ชาวบ้าน ผู้ปกครองเรียกครูพวกนี้ว่า ครูผีเข้าผีออก ประเดี๋ยวใจดี ประเดี๋ยวดุร้ายกราดเกรี้ยว ประเดี๋ยวสอน ประเดี๋ยวคุย วัน ๆ วุ่นวายไปหมด เทียนอย่างนี้มีทางเดียวคือ หลอมแล้วเปลี่ยนไส้ใหม่ให้พอเหมาะกับขนาดของลำเทียน พอแก้ไขได้

๔. เทียนหัก เทียนคดงอ ในปีหนึ่ง ๆ ครูเรากลายเป็นเทียนคด งอก็มาก สาเหตุที่ทำให้เทียนหักเช่น เสพสุราครองสติ

ไม่ได้ หมกมุ่นในการพนัน หนี้สินล้นพ้นตัว ขาดราชการคอร์รับชั่น ความผิดทางอาญาทุกประเภท ส่วนเทียนที่คดงอก็ได้แก่พวกครูที่กระทำความผิดตั้งแต่ขั้นภาคทัณฑ์ จนถึงลดขั้นเงินเดือนแต่ไม่ถึงขั้นให้ออก ไล่ออก เทียนพวกนี้ทางราชการมักคัดออกหรือนำไปฝากให้ทางคุกจุดต่อพวกนักโทษ เทียนบางเล่มแม้จะจุดต่อเท่าไร เชื่อมต่อเท่าไร ก็มักไปไม่รอดนอกจากจะหรี่แล้ว ยังไม่ยอมติดเสียด้วย น่าอนาถใจ

๕. เทียนที่เผาตัวเอง มีสุภาษิตเก่า ๆ บทหนึ่งว่า "เทียนที่จุดสว่างสำหรับผู้อื่น แต่ตัวเทียนเองกลับละลายไหม้ลงทุกที" ฉะนั้นบรรดาครูทั้งหลายจึงกลัวนักหนา สอนเด็กออกจากโรงเรียนไปเผลอ ๆ ไม่กี่ปี ศิษย์กลับมาเป็นนายตัวเข้าแล้ว เป็นนายอำเภอเป็นปลัดจังหวัด เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนครูก็ยังตั้งหน้าสอนลูกท่านหลานเธอต่อไป ดีที่ท่านเหล่านั้น พบครูยังยกสิบนิ้วขึ้นวันทาก่อน ทำให้ครูเกิดความภาคภูมิว่าตนเองมีคุณค่า แล้วก็ก้มหน้าก้มตาสอนเจ้านายรุ่นใหม่ต่อไป สิ่งเหล่านี้เผาไหม้ครูอยู่ทุกเวลาบางคนรำพึงกับตนเองในป่าช้าว่า "ดูหนอดู เมื่อไรจะหมดเวรหมดกรรมเสียที"

แม่พิมพ์ร้าว คำกล่าวนี้นับว่ามีส่วนที่เป็นจริงอยู่โข เมื่อแม่

พิมพ์ของชาติร้าว มีทางเดียวคือ ทุบทิ้ง โยนทิ้ง เพราะไม่สามารถใช้พิมพ์อะไรได้ ส่วนสาเหตุที่ทำให้แม่พิมพ์ร้าวมีมาก ทั้งที่เกิดจากแม่พิมพ์เอง และเกิดจากผู้ใช้แม่พิมพ์ไม่ถูกกับงาน บีบบังคับใช้แม่พิมพ์หนักจนแม่พิมพ์เสีย ใช้งานแม่พิมพ์ไม่มีเวลาพัก ตลอดจนเก็บแม่พิมพ์ในที่ที่ไม่เหมาะไม่ควร

ทั้งเทียนและแม่พิมพ์ ล้วนมีประโยชน์แก่ส่วนรวม ขอให้ท่านผู้ใช้ได้กรุณาพิจารณาใคร่ครวญว่าสิ่งใดเหมาะ สิ่งใดควร จะใช้เทียนโอกาสใด จะใช้แม่พิมพ์อย่างไร

ทุติยบุตร

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติ
มาในงาน
หากการรับรองเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง หรือมีสิ่ง
ใดขาดตกบกพร่อง
กราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เจ้าภาพ

พิมพ์ที่ ภิญโญการพิมพ์ 17/53 ซอยวัดแม่พระประจักษ์
ถนนวุฒากาศ บางขุนเทียน กทม. 10150 โทร. 4681523
สิริอร ทองประดิษฐ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2526